

**T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
MÜZİK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ**

**NEFESLİ ÇALGILARDAN BALABAN
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Fekrullah BAŞBUĞ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU**

**Haziran
Erzurum, 2025**

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Fekrullah BAŞBUĞ tarafından hazırlanan “**Nefesli Çalgılardan Balaban Üzerine Bir İnceleme**” başlıklı çalışması 27/06/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik Bilimleri Bölümü Müzikoloji Ana Sanat Dalında, Diploma Çalışması (lisans tezi) olarak kabul edilmiştir.

Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU	
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Ahmet Selim DOĞAN	
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Ferhat ÇELİKOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Koray ÇELENK	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Emrah LEHİMLER	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Şevki Özer AKÇAY	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Vefa TERZİOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yavuz ŞEN	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU	
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ARAS	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Semih OKCU	
Jüri Üyesi:	Arş. Gör. Dr. Ahmet ALUMUR	

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim, Öğretim ve Sınav

Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ

Bölüm Başkanı

ÖZET

LİSANS TEZİ NEFESLİ ÇALGILARDAN BALABAN ÜZERİNE BİR İNCELEME

Fekrullah BAŞBUĞ

Haziran-2025, 29 sayfa

Amaç: Bu çalışmada, Azerbaycan, İran, Ermenistan ve Yurdumuzun belirli bölgelerinde kullanılan nefesli sazlar sınıfından olan Balaban'ın tarihçesi ve yapısal incelenmesi incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, Balaban enstrümanının yapısal özellikleri mey enstrümanı ile benzerliklerinin, tespit edilmesi ve müzikolojik ve organolojik bakış açısıyla analiz edilerek gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Yöntem: İlgili literatür; akademik tezler, makaleler, kitaplar ve çeşitli kaynaklardan yararlanılmış balaban enstrümanının organolojik , tarihsel incelemesi yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında ele alınan alt problemler doğrultusunda balaban enstrümanı ile alakalı bulgular elde edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.

Sonuç: Geleneksel Türk Halk Müziği'nin genel tanımı yapılmış, çalgı bilimi ve balabanın tarihçesi, Balaban'ın çalındığı müzik türleri, Türkiye ve Azerbaycan'daki Balaban icracıları, Balaban ses alanı, Balaban öğretim yöntemleri, Parmak ve dudak pozisyonu hakkında genel bilgiler verilmiştir. Araştırmanın yönteminden bahsedilerek araştırma modeli, evren ve örneklem verilerin toplanması ve verilerin analizine değinilmiştir. Bulgular ve yorumlar çerçevesinde araştırmaya konu olan nefesli çalgılardan Balaban'ın yapısal özellikleri ve Balaban'ın kısımları alt başlıklar halinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balaban, Çalgı Bilimi, Halk Müziği, TRT, Mey, Kısaç

ABSTRACT

UNDERGRADUATE THESIS

BALABAN FROM WIND INSTRUMENT

A REVIEW ON

Fekrullah BAŞBUĞ

June 2025, 29 Pages

Purpose: In this study, the history and structural analysis of Balaban, a class of woodwind instruments used in Azerbaijan, Iran, Armenia and certain regions of our country, were examined. The main purpose of the research is to determine the structural features of the Balaban instrument, its similarities with the mey instrument, and to contribute to its transfer to future generations by analyzing it from a musicological and organological perspective.

Method: Related literature; An organological and historical analysis of the balaban instrument was made using academic theses, articles, books and various sources.

Findings: In line with the sub-problems addressed within the scope of the research, findings related to the balaban instrument were obtained and concluded

Conclusions: A general description of Traditional Turkish Folk Music is made, general information is given about instrumental science and the history of balaban, the types of music in which Balaban is played, Balaban performers in Turkey and Azerbaijan, Balaban sound field, Balaban teaching methods, finger and lip position. The method of the research was mentioned, the research model, the collection of population and sample data, and the analysis of the data were mentioned. Within the framework of the findings and interpretations, the structural features of the Balaban, one of the wind instruments subject to the research, and the parts of the Balaban were examined under subheadings.

Keywords: Balaban, Instrument Science, Folk Music, TRT, Mey, Clamp

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi.....	2
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler	2
Sınırlılıklar	2
Varsayımlar	2
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	2
Geleneksel Türk Halk Müziği.....	2
Çalgı Bilimi.....	4
Balaban ve Balaban Kelimesinin Tarihçesi	4
Balabanın Çalındığı Müzik Türleri	5
Türkiye ve Azerbaycanda Ki Balaban İcracıları	5
Balabanın Ses Alanı	6
Balaban Öğretim Yöntemleri	6
Parmak ve Dudak Pozisyonu	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
Yöntem	8
Araştırmanın Modeli	8
Evren ve Örneklem	8
Verilerin Toplanması	8
Verilerin Analizi.....	8
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	9
Bulgular ve Yorum	9

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	9
Balabanın Yapısal Özellikleri	9
Gövde.	9
Kamış.	11
Kıskaç.....	12
Mey ve balaban gövde benzerliği.	13
Mey ve balaban kamış benzerliği.....	14
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	16
Sonuçlar ve Öneriler.....	16
Sonuçlar.....	16
Öneriler	16
KAYNAKÇA	17
ÖZGEÇMİŞ.....	18

KAYNAKÇA

- Atılğan, H. (2000). *Halk Müziğimizde Anonimlik Beste Meselesi, Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler*. Salih. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Çakmak, G. (2006). *Nefesli Halk Çalgılarımızdan Mey'in Enstrümantasyonu*. (Tez No: 206128) [Yüksek Lisans Tezi], Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, C. (2019). Farklı Müzik Kültürlerinde Mey Çalgısı ve İcracıları, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 8 (2)
- Eke, M. (2003). Türk Halk Müziği Ezgilerinde İcra ve Yorum. *Malatya Bildiriler*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, Malatya.
- Eren, Z. (2015). *Balaban İçin Bir Etüt Önerisi* (Tez No:648454) [Yüksek Lisans Tezi], Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Anasanat Dalı.
- Eroğlu, E. (2011). *Halk Bilimi Yüksek Lisans Ders Notları*. Sakarya Yayıncılık.
- Gazmihal, M. R. (2001). *Türk Nefesli Çalgıları(Türk Ötkü Çalgıları)* (2. Basım). Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hoşsu, M. (1997). *Genel Türk Halk Müziği Nazariyatı*. Ege Üniversitesi Basım evi.
- Kıpp, R.N. (2012). *Organological Geopolitic & The Balaban of Azerbaijan Comparative Musical Dialogues Concerning A Adouble-Reed Aerophone of The Post-Soviet Caucasus*, (Degree of Doctor of Philosophy in Musicology). University of Illinois at Urbana-Champaign, ABD.
- Şahin, H. H. (2020). *Mey çalgısında karşılaşılan entonasyon problemlerinin tespiti ve çözümüne dair öneriler* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).